

Qorti tal-Appell
(Kompetenza Inferjuri)
Imhalled Anthony Ellul

Appell numru: 5/19

Mary, Saviour u James Cutajar (appellati)

vs

SMS Mondial Ltd (appellanti)

16 ta' Dicembru, 2019.

- Il-kawża titratta talba għall-ħlas ta' €750 (€250 kull wieħed mill-atturi) bħala kumpens biex jagħmel tajjeb għan-nuqqasijiet li allegatament garrbu l-atturi meta marru fuq tour fil-Ġermanja, li xtraw minghand is-soċjeta` konvenuta.**
- Fil-21 ta' Jannar 2019 l-atturi Mary, Saviour u James Cutajar ipprezentaw talba quddiem it-Tribunal għal Talbiet tal-Konsumaturi sabiex is-soċjeta` konvenuta tkun kundannata tħallashom is-somma ta' €750 kumpens biex jagħmel tajjeb għal diversi nuqqasijiet waqt tour fil-"*Black Forest & The Rhine Falls*" li sar bejn it-28 ta' Awwissu u l-4 ta' Settembru 2018. (L-ilmenti prinċipjali tagħhom kienu fis-sens li spiċċaw biex ma żarux il-postijiet/m'għamlux l-attivitajiet kollha indikati fuq il-*brochure* u li kien hemm nuqqas ta' spjegazzjoni fir-rigward ta' dawk il-postijiet li żaru).
- Fis-7 Ta' Frar 2019 is-soċjeta` SMS Mondial Ltd¹ wiegħbet li ma kinitx qegħda taqbel mat-talba tal-atturi għas-segweni raġunijiet:-
 - (i) Preliminarjament minħabba li t-Tribunal mhux kompetenti sabiex jisma' l-każ stante li hemm qbil bejn il-partijiet li l-Qorti Maltija għandha l-

¹ Alfred Cappello mill-"Orange Travel Group"

kompetenza esklussiva;

- (ii) Il-kumpannija ddiskutiet fit-tul l-ilmenti tal-atturi mat-*tour leader*, fejn irriżulta li xi tibdiliet "minimi" li saru waqt it-tour kienu kaġun ta' loġistiċi inkluż temp ħażin, u li skont it-*tour leader* saru għas-saħħa u għas-sigurta` tal-istess klijenti li kienu fuq it-*tour*;
 - (iii) Bħala sinjal ta' rieda tajba l-kumpannija offriet skont ta' €100 fuq xiri ta' tour li jsir sat-30 ta' Settembru 2019;
 - (iv) Ġie żgurat li t-*tour leader* dejjem tat xi spjegazzjoni tal-postijiet li jkunu ser iżuru, iżda t-*tour leader* ma kinitx gwida tal-post u għalhekk ma setgħetx tidhol fid-dettall. Dan dejjem skont ma kien hemm imniżżel fil-*brochure*.
4. Fil-11 ta' Lulju 2019 it-Tribunal għal Talbiet tal-Konsumaturi laqa' t-talba tal-atturi *in parte* u ordna lis-soċjeta` konvenuta SMS Mondial Ltd tħallas l-ammont ta' **€150** għal kull persuna li intavolat il-kawża; bl-ispejjeż kontra l-istess soċjeta` konvenuta.
5. Is-soċjeta` konvenuta ma qablitx mad-deċiżjoni u fit-30 ta' Lulju 2019 ipprezentat appell quddiem din il-qorti u talbitha tħassar u tirrevoka d-deċiżjoni tat-Tribunal u tiċċad it-talbiet attriċi fl-intier tagħhom. Bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-atturi appellati.
6. L-aggravji tas-soċjeta` konvenuta appellant s-segwent:
- (i) **L-ewwel aggravju** : *It-Tribunal għamel applikazzjoni ħażina tal-liġi meta ċaħad l-ewwel eċċezzjoni tal-inkompetenza*

Is-soċjeta` konvenuta ssostni li kien żbaljat it-Tribunal meta qal li ma ngābitx prova fir-rigward ta' din l-eċċezzjoni preliminari. Taċċenna għall-fatt li hija kienet ipprezentat kopja tal-*booking form* u tat-termini u l-kundizzjonijiet relattivi. Tenfasizza li l-firmatarju li jkun qed jibbukkja l-vjaġġ ikun qed jaqbel mat-termini u l-kundizzjonijiet, fosthom li f' każ ta' tilwima huma l-qradi ordinarji Maltin li jkollhom il-ġurisdizzjoni u kompetenza esklussiva.
 - (ii) **It-tieni aggravju** : *It-Tribunal għamel enunċjazzjoni żbaljata tad-dritt*

u applica inkorrettament il-liġi meta ċaħad l-eċċezzjonijiet l-oħra kollha, u ffissa kumpens arbitrio boni viri

Fil-mertu ssostni li t-Tribunal m'għamilx apprezzament tajjeb tal-provi u li in oltre applica ħażin il-principji ta' dritt aplikabbli għall-każ. Tilmenta li l-kumpens li ordnalha tħallas mhux ġustifikat fil-fatt jew fid-dritt; u li fir-rigward tal-kumment tat-Tribunal dwar it-*tour leader* fejn qal li "*għamlet xi effort*" tilmenta li din hija dikjarazzjoni fallaci għall-aħħar u kontradett mill-fatti tant li l-istess *tour leader* esebiet kopja tal-informazzjoni li kienet qed tagħti fuq il-kowċ.

7. Fl-20 ta' Awwissu 2019 l-atturi appellati wieġbu u qalu għalfejn l-appell għandu jkun miċħud.

Konsiderazzjonijiet.

• In-nullita` tal-appell.

8. L-atturi fl-ewwel lok issollevaw in-nullita tar-rikors tal-appell in kwantu ġie pprezentat "*Fil-Qorti Ċivili (Sede Inferjuri)*". Is-soċjeta` konvenuta appellanti fit-28 ta' Awwissu 2019 ipprezentat rikors fejn spjegat li l-intestatura żbaljata tal-qorti kienet minħabba *lapsus calami* u għalhekk talbet li ssir korrezzjoni ai termini tal-Artikolu 175 et seq tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta fis-sens li l-intestatura tal-qorti tiġi taqra "*Fil-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri)*". Din it-talba għall-korrezzjoni intlaqgħet minn din il-qorti fid-9 ta' Settembru 2019 u għalhekk l-ewwel eċċezzjoni hi eżawrita bl-imsemmi digriet.

• L-appellabilita` tad-deċiżjoni tat-Tribunal.

9. L-atturi appellati fit-tieni lok ifakkru li l-Artikolu 22 tal-Kap 378 fis-sub-inċiżi (2) u (3) jagħmilha ċara illi appell minn deċiżjoni tat-Tribunal jista' jsir fis-segwenti każijiet biss:

"(2) (a) fuq kull ħaġa li jkollha x' taqsam mal-ġurisdizzjoni tat-Tribunal; jew

(b) fuq kull kwistjoni ta' preskrizzjoni; jew

(c) meta t-Tribunal ikun mar kontra l-prinċipji ta' ġustizzja naturali u dik l-azzjoni tkun ippreġudikat il-jeddijiet ta' min jappella.

(3) *Ikun hemm ukoll dritt ta' appell fil-każijiet kollha fejn l-ammont fil-kwistjoni, kalkolat skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 20(1), jaqbeż l-elf u mitejn euro.*"

10. Jaċċennaw għall-fatt li fil-każ odjern l-ammont in kwistjoni ma jeċċedix l-€1,200, u la hemm kwistjonijiet dwar preskrizzjoni u lanqas dwar prinċipji ta' ġustizzja naturali, u għalhekk jifdal biss il-kwistjoni dwar il-kompetenza.
11. Dan huwa korrett. Ladarba il-konvenuta kienet kundannata tħallas erba' mija u ħamsin ewro (€450), m'hemmx jedd ta' appell fuq punt ta' fatt. Peress li t-tieni aggravju hu biss kritika għall-apprezzament tal-provi li sar mit-Tribunal, din il-qorti hi prekluzi milli tistħarreg mill-ġdid il-meritu u tagħmel apprezzament tagħha dwar il-fatti. Inolte, ir-raġunament tal-konvenuta hu bażat biss fuq ix-xhud Lilian Spiteri li kienet it-*tour leader* tal-vjaġġ. Pero' hemm iktar xhieda li taw stampa ferm differenti u taw dettalji dwar in-nuqqasijiet li kien hemm matul it-tour. Dan apparti li l-*brochure* stess isemmi li l-vjaġġi fl-Awstrija, l-Italja, l-Ġermanja u l-Ewropa tal-Lvant huma "***guided tour programmes***". Il-konvenuta ssostni li Spiteri mhijiex gwida iżda tour leader. Pero' l-kliem fil-bidu tal-*brochure* jagħtu lill-vjaġġatur x'jifhem li fil-vjaġġ ser ikun hemm gwida. Inolte, l-fatt waħdu li l-konvenuta offriet *voucher* ta' €100 li kellhom jintużaw għand il-konvenuta, hu fih innifsu indikazzjoni li l-ilment tal-attur ma kienx fieragħ.

• **Il-kompetenza tat-Tribunal.**

12. L-ewwel aggravju jitratta l-ewwel eċċezzjoni preliminari dwar l-inkompetenza tat-Tribunal.
13. Fl-atti ġie eżebit estratt mit-termini u l-kundizzjonijiet relattivi għat-*tour* in kwistjoni. Il-klawżola "Jurisdiction and Choice of Law" tipprovdi:

"The relationship between OTG (Orange Travel Group) and the passenger shall be governed exclusively by Maltese Law and the Courts of Malta shall enjoy exclusive jurisdiction in relation thereto."

14. Fir-risposta tal-appell tagħhom l-atturi argumenta li l-klawżola ma tiswa xejn għaliex hi illegali. Jagħmlu riferenza għall-**Artikolu 24 tal-Kap 378** li jipprovdi hekk (enfasi ta' din il-qorti):

*"**24(1)** Id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima jgħoddu għal talbiet li joħroġu minn xi bejgħ magħmul jew servizz mogħti wara d-dħul fis-seħħ ta' dan l-artikolu, u tkun kundizzjoni ta' kull bejgħ jew servizz mogħti wara d-dħul fis-seħħ ta' dan l-artikolu li d-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima għadhom ikunu jgħoddu għal kull talba li toħroġ minnhom:*

Izda konsumatur u kummerċjant ikunu jistgħu jaqblu li din it-Taqsima tkun tgħodd ukoll għall-bejgħ li jkun sar, jew servizz li jkun ġie provdut, qabel id-dħul fis-seħħ ta' dan l-artikolu.

(2) Il-partijiet fi transazzjoni li għalihom jirreferi s-subartikolu (1) ma jistgħux jiċċedu jew inaqqsu xi wieħed mill-jeddijiet mogħtija lil konsumatur taħt din it-Taqsima.

15. Jargumentaw li l-legislatur ried illi l-aċċess ta' konsumatur għat-Tribunal speċjali huwa dritt inderogabbli u li l-ebda kummerċjant ma jista' jisforza konsumatur illi jabbanduna dak il-jedd. Isostnu li skont l-Artikolu 24(2) kull klawżola ta' dik ix-xorta (bħal ma hija din in kwistjoni) hija illegali u ineffikaci u għandha tiġi imwarrba daqs li kieku qatt ma kienet tiffirma parti mill-ftehim bejn il-partijiet.
16. Komplex li l-konsumatur, bħala l-parti l-izjed dgħajfa f'negozju ma' kummerċjant, m'għandux jiġi sfurzati biex iċċedi l-aċċess tiegħu għal Tribunal anqas informali u aktar aċċessibbli. Jikkumentaw li l-inklużjoni f'kuntratt "*standard form*" bħal ma hu dan odjern, ta' klawżola bħal din xejn ma tpoġġi lis-soċjeta` konvenuta f' dawl tajjeb.
17. Jagħmlu wkoll aċċenn għall-**Artikolu 44 tal-istess Kap 378** li jirrigwarda "*klawsoli mhux ġusti f'kuntratt*", senjatement is-subinċiżi 2(c), 2(m) u 2(cc):

*"**44(1)** Ma jistgħux jintużaw f'kuntratti li jsiru mal-konsumatur espressjonijiet mhux ġusti jew espressjonijiet jew kombinazzjoni ta' espressjonijiet li jkunu mhux ġusti f' illi jkollhom bħala skop jew effett xi wieħed mill-iskopijiet u effetti msemmija fis-subartikolu (2), u **kull espressjoni pprojbita kif hawn aktar qabel imsemmi li***

tiddaħħal f' xi kuntratt li jsir mal-konsumatur għandha titgħies bħallikieku gatt ma tkun hekk iddaħħlet.

(2) L-espressjonijiet imsemmija fis-subartikolu (1) **jinkludu**² espressjonijiet li jkollhom l-iskop jew l-effett li –

...
(c) jeskludu jew jillimitaw id-drittijiet legali ta' konsumatur kontra l-kummerċjant fil-każ ta' nuqqas totali jew parzjali ta' twettiq jew ta' twettiq inadegwat mill-kummerċjant ta' xi waħda mill-obbligazzjonijiet kontrattwali tiegħu;

...
(m) ikunu irrevokabilment jorbtu lill-konsumatur b'pattijiet li ma kellu ebda opportunita` reali li jifhem sew qabel ma jagħmel il-kuntratt;

...
(cc) jeskludu jew ifixxlu d-dritt li għandu l-konsumatur li jieħu azzjoni legali jew li jeżerċita xi rimedju legali ieħor, b'mod partikolari billi jeħtieġu lill-konsumatur li jieħu xi kwistjoni għal arbitraġġ li ma jkunx jaqa' taħt xi dispożizzjoni tal-liġi, biex b'hekk jirrestringu l-evidenza li jkollu f' idejeh jew jimponu fuqu l-oneru tal-prova li, skont il-liġi li tkun tapplika, għandu jinkombi fuq il-parti l-oħra fil-kuntratt."

18. Din il-qorti fl-ewwel lok tosserva li s-soċjeta` SMS Mondial Ltd ma tissemmiex fit-termini u l-kundizzjonijiet li fuqhom hija bbażata l-eċċezzjoni tal-kompetenza, iżda tissemma biss l-Orange Travel Group. Ma ngħatat l-ebda spjegazzjoni min hi Orange Travel Group.
19. Fi kwalunkwe każ din il-qorti taqbel mal-atturi li l-klawżola ta' ġurisdizzjoni kontenuta fit-termini u l-kondizzjonijiet (li effettivament huma *standard form contract*) hija waħda li ċċaħħad lill-atturi appellati minn jedd mogħti lillhom taħt il-Kap 378, senjatament l-**Artikolu 20:**

"20(1) Tribunal ikollu ġurisdizzjoni li jisma' u jaqta' talbiet magħmula minn konsumaturi kontra kummerċjanti meta l-valur tat-talba, minbarra l-imgħax u l-ispejjeż, ma jkunx aktar minn tliet elef u ħames mitt euro (€3,500) u meta t-talba jkollha x'taqsam ma', toħroġ minn jew tkun dwar, sew direttament sew indirettament –

(a) ix-xiri jew kiri minn konsumatur ta' oġġetti mingħand kummerċjant;

(b) l-għoti ta' servizzi minn kummerċjant lil konsumatur.

(2) Il-ġurisdizzjoni ta' tribunal ma għandhiex tkun waħda esklussiva, u **l-għażla tkun f'idejn il-konsumatur dwar jekk għandux iġib azzjoni kontra kummerċjant quddiem tribunal jew quddiem il-qorti ordinarji.....**”.

² L-Artikolu 44(3) jippreċiża li l-elenku ta' espressjonijiet stipulati fl-Artikolu 44(2) mhix lista eżawrijenti

20. Disposizzjoni li qegħda fl-istess Taqsima tal-Artikolu 24.
21. Kif wieħed jista' jara, l-**Artikolu 20** jagħmilha ċara li l-għażla dwar jekk konsumatur jagħmilx kawża kontra l-kummerċjant quddiem tribunal jew il-qrati hi esklussivament tiegħu. Għalhekk l-għażla ma tistax tiġi imposta fuq il-konsumatur.
22. Wieħed jista' jargumenta li l-konsumatur agħzel liberament minn qabel inqalgħet il-kwistjoni, li jressaq kull azzjoni kontra n-negozjant quddiem il-qrati. Madankollu, subinciz (2) jagħti lil din il-qorti x'tifhem li l-konsumatur għandu l-jedd li jeżerċita l-għażla fiż-żmien meta tinqala' l-kwistjoni. Hu f'dak il-mument li l-konsumatur jista' b'mod liberu jagħzel x'jaqbillu l-iktar li jagħmel. Inoltre', dan m'huwiex każ fejn ġew negozjati l-kundizzjonijiet ta' kuntratt. Kien każ ta' *take it or leave it*, fejn ċertament il-konsumatur ma kienx liberu li jagħzel għaliex il-kundizzjoni ġiet imposta fuqu.
23. Il-qorti tkompli żżid li m'hemmx prova li l-kundizzjonijiet, fosthom il-*jurisdiction clause*, kien ġew spjegati lill-atturi qabel xtraw it-tour mingħand il-konvenuta.

Għal dawn il-motivi tiċhad l-appell bl-ispejjeż kollha kontra s-soċjeta' konvenuta.

Anthony Ellul.